

יום שישי כ"ח בחשוון תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יבמות - מ"ח

1. לר' שמעון בן אלעזר הטבלת עבד לשם שחרור מועילה לגירות אפילו בלי קבלת מצוות. לרבנן אינו מועיל. מה מקורותיהם? רבי שמעון בן אלעזר - "כל עבד איש מקנת כסף" עבד שהוא 'איש' היינו גדול, אתה מל בעל כורחו. רבנן - כשם שלכו"ע אין אתה מל גדול בעל כרחו, כך אין אתה מל עבד שהוא גדול בעל כרחו. לרבנן מ'עבד איש' לומדים: רק עבד שיש לרבו רשות עליו קרוי עבד, לפיכך, המפקיר עבדו - יצא לחירות, ואין צריך גט שחרור.
2. לרב פפא: אף רבנן שפסקו 'אין גיור בע"כ' דוקא ביפת תואר שאינה במצוות, אבל בעבד ששייך במצוות מועיל בע"כ, מדוע א"כ דימו במשנה גר לעבד? הברייתא מדמה אותם רק לענין ששניהם צריכים טבילה כדי שיהיו 'ישראל גמור'.
3. אלו מחלוקות הובאו בענין יפת תואר?
 - א. 'וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה' - לרבי אליעזר: תקצוץ, מקיש להעברת שיער. לרבי עקיבא: תגדלם, מקיש להעברת שער שבדרך ניוול. ראייה לר"א: 'ומפיבושת בן שאלו ... ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו' לפ"ז עשיה הכוונה לקצוץ.
 - ב. 'בכתה את אביה ואת אמה' - לר' אליעזר: אביה ואמה ממש. לר"ע: הכוונה לעבודת כוכבים.
 - ג. 'ירח ימים' - לת"ק: שלושים יום. לר"ש בן אלעזר: תשעים יום. [ירח - שלושים, ימים - שלושים, ואחר כן שלושים] רבינא הקשה ש'אחר כן' = 120.
4. לרבי ישמעאל מותר להחזיק עבד כנעני ערל. לר"ע אסור. מה מקורו של ר' ישמעאל? 'וינפש בן אמתך' אם וינפש, וודאי שמוותר לקיימו. לר"ע: ההיתר רק בלוקח עבד בין השמשות ולא הספיק למולו. הטעם שלכו"ע הפסוק עוסק בעבד ערל - כיון שכבר נאמר: למען ינוח עבדך ואמתך כמוך - הרי עבד מהול אמור. עוד פירשו - 'והגר' - זה גר תושב, כיון שגר צדק כבר נאמר 'וגרך אשר בשעריך'.
5. באיזה אופן אף לרבי עקיבא מותר להחזיק עבד ערל עד י"ב חודש? [ואח"כ אם לא מל חוזר ומוכרו לעובדי כוכבים] רב פפא: כשהסכים בשעת קנייתו להתגייר ואח"כ חזר בו, מחזיקו כיון שיש סיכוי שלבסוף יתגייר. לדבריו, ר"ע יכל לתרץ את הפסוק 'וינפש' בעבד שכזה אבל נקט ביאור אחד מתוך שנים.
6. באיזה אופן נוסף ביאר רב פפא שאף לר"ע יכול לקיימו? כשהתנה המוכר עם הקונה שלא ימול אותו. ומה שאסר זה בעבד שלא התנו. ולפ"ז ר"ע בפסוק של וינפש אמר תשובה אחת מתוך שלש. מעשה - עיר אחת בארץ ישראל ולא רצו עבדיה למול, גלגלו עמהם עד י"ב חדש, ומכרום לעכו"ם. וכשיטת ת"ק בברייתא. אבל שיטת ר' שמעון בן אלעזר בברייתא זו: אין משהין אותו בארץ ישראל, שמא יטמא תרומות. ובעיר הסמוכה לגבול - אף לת"ק אין משהין אותו שמא ישמע דבר שיסכן את ישראל וילך ויאמר לחברו.
7. מפני מה גרים בזמן הזה לאחר החורבן, מעונין, ויסורין באין עליהן?
 - א. רבי חנניא בנו של רבן גמליאל - מפני שלא קיימו שבע מצוות בני נח, כשהיו עכו"ם.
 - ב. רבי יוסי - גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ואינו נענש על העבר. אלא משום שאין בקיאיין בדקדוקי מצוות כישראל.
 - ג. אבא חנן משום ר' אלעזר - שאינם עושים מצוות מאהבה אלא מיראה.
 - ד. אחרים - מפני ששהו עצמם להכנס תחת כנפי השכינה. דכתיב 'ישלם ה' פעלך ... אשר באת לחסות' - אשר מיהרת ולא אחרת.